

Siperianhuskyjen suku- ja jalostuslinjat

Inkeri Kangasvuo ja Anitta Kainulainen

Monille uudemmillle harrastajille voi siperianhuskyjen "linjojen" tunnistaminen olla melkoisen vaikeaa. Sitä se voi olla kokeneemallekin harrastajalle – ellei ole perehtynyt asiaan.

Suomalaisissa koirapiireissä "linja"-sanalla on monta eri merkitystä. Voimme puhua rodun käyttö- tai näyttelylinjoista, jonkin kasvattajan linjasta, tietyn koiran tai kennelin sukulinjoista.

Perusjalostuslinjat

Yleensä koiramaailmassa, kuten siperianhuskyharrastajien keskuudessa, puhutaan **näyttelylinjasta** (showline) ja **käytölinjasta** (working/racingline). Suomessa ei yleisesti puhuta "kilpalinjasta" minkään rodun yhteydessä, koska se tarkoittaisi, että koiraa käytettäisiin etupäässä kilpailemiseen. Koiria ei kutsuta kilpalinjaiseksi vaikka moni harrastaja "kilpailee" koiransa kanssa voitosta niin näyttelyssä kuin agilityssä, TOKO:ssa, valjakkoajossa tai esim. palvelus- tai metsästyskoirien kisoissa. Suurin osa käyttökoiraroduista jaetaan karkeasti kahtia, käyttö- ja näyttelylinjaisiin, eikä siperianhusky tee poikkeusta tästä säännöstä.

Mikä sitten erottaa käyttö- ja näyttelylinjat toisistaan?

Yleensä – kysyttäessä keneltä tahansa koiraharrastajalta – enin osa muidenkin rotujen harrastajista toteaa, että näyttelylinjainen koira on useimmiten tiiviimpi, vahvempiluustoinen ja runsas- turkkisempi, kun taas käytölinjaa kuvaa ilmavuus, keveys ja vähäisempi turkki. Tällainen pelkästään ulkomuodollisiin seikkoihin painottuva arviointi ei voi kuitenkaan olla 'peruslinjajaon' määrittelmä, sillä eri linjoissa on ulkomuodollisesti kaikkennäköisiä yksilöitä. Käyttörodun jakaantuminen kahteen eri jalostusuuntaan, jotka voidaan selvästi erottaa toisistaan ainoastaan ulkomuodon perusteella, vie aikaa useita sukupolvia, mahdollisesti vuosikymmeniä. Siksi tällainen yksipuolisesti ulkomuotoon keskittynyt jaottelu ei ole toimiva.

Miksi rodut jakaantuvat?

Perussyy jakaantumiselle kaikilla roduilla on ollut rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen syystä tai toisesta muuttuminen, tai jopa loppuminen kokonaan. Rotua ei siksi enää järjestelmällisesti testata ja jalosteta myös käyttöominaisuuksia silmälläpitäen. Seurakoiraroduilla ei tällaista käyttötarkoitukseen perustuvaa jakoa ole, vaikka niistäkin varmasti löytyy erilaisia, kulloisenkin muodin mukaisia jalostussuuntia, jotka korostavat tiettyjä ulkomuodon piirteitä enemmän kuin toisia. Siksi myös seurakoirat voivat olla tänään hyvin erinäköisiä kuin 50 vuotta sitten.

Kun rodun käyttötarkoitus muuttuu tai sitä ei enää voida tai ei haluta käyttää sen alkuperäiseen tarkoitukseen ja rotua jalostetaan **etupäässä** ulkomuodollisia seikkoja painottaen – kuten esimerkiksi siperianhuskya lumettomilla alueella – käy helposti jo muutamien sukupolvien jälkeen niin, ettei rotu enää täysin sovellu alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa eikä sitä voida riittävän tehokkaasti käyttää siihen. Tämä ei tarkoita etteikö eri jalostussuuntien koirat voisi kyetä rekikoira-työhön, vaan sitä, että testaamattomalta koirakannalta puuttuu useimmiten niitä arvokkaita perinnöllisiä ominaisuuksia, jotka jatkuvalla ja riittäväällä käyttöttestauksella on saatu säilymään voimakkaina ("attitude", työmoraali, pitkäjännitteisyys, kestävät tassut, vähäinen energiankulutus jne.).

Mahdollista myös on, että voi käydä päinvastoin. Korostetaan liikaa ainoastaan käyttöominaisuuksia kiinnittämättä riittävästi huomiota rotupiirteisiin, jolloin rotumäärittelmän mukainen ulkomuotoinkin saattaa muuttua.

Siperianhusky-rodun kohdalla rodun kahtiajakautuminen alkoi jo 1950-luvulla, jolloin koiria alettiin yhä enenevässä määrin esittää näyttelyissä. Siperianhuskyt saavuttivat 1960-luvulla suuren suosion seurakoirina, jonka seurauksena rekisteröinnit lähtivät huimaan nousuun. Vuonna 1965, jolloin Suomeen tuotiin ensimmäinen siperianhusky, oli siperianhuskyjen vuosirekisteröinnit USA:ssa noin 1800 koiraa. Seuraavan kymmenen vuoden aikana (1965 -75) siperianhuskyjen rekisteröinnit kiipesivät lähelle 20 000, mikä tarkoittaa 7000-9000 pentuetta vuodessa - USA:ssa yleensä rekisteröidään vain 2-3 pentua/pentue. Tämän ajanjakson aikana jalostuskoirien käyttötestaus jäi täysin syrjään ja niitä valittiin etupäässä näyttelymmenestystä silmälläpitäen.

Siperianhuskyn amerikkalainen rotujärjestö "Siberian Husky Club of America" (SHCA) pyrki innostamaan jäsenistöään käymään näyttelyissä, mikä ei oikein kiinnostanut valjakkoajajia. Tämä on yksi syy "International Siberian Husky Club" (ISHC) perustamiseen – alun perin nimellä "The Seppala Siberian Husky Club", jonka ensimmäisenä puheenjohtajana Leonhard Seppala toimi. ISHC:n periaatteisiin kuuluu ensisijaisesti siperianhuskyn käyttöominaisuuksien vaaliminen: "ISHC haluaa herättää kiinnostusta rekisteröidyn siperianhuskyn käyttämiseen valjakkoajossa, kasvatuksessa sekä näyttelyissä. Suurin painoarvo on säilyt-

tää kilpailukyky ja käyttöominaisuudet rodussa."

SHCA:n motivoimasta näyttelyinnostuksesta taas kertoo hyvin siperianhuskyvalioiden määrä, joka ennen vuotta 1950 oli kaikenkaikkiaan noin 15, 50-luvulla valionarvon sai noin 70 koiraa, 60-luvulla jo 500 ja vv. 1970-1975 – vain viidessä vuodessa – AKC-championaatin sai yli 600 siperianhuskyä!

Kasvatus- ja sukulinjat

Karkean kahtiajaon lisäksi linja-sanaa käytetään yleisesti puhuttaessa tietyn henkilön/kennelin koirista – jotka useimmiten ovat jonkin verran sukua keskenään ja joilla on tiettyjä yhteisiä piirteitä. Tällaisen "kasvatuslinjan" (strain) luominen vaatii kasvattajalta sekä aikaa että taitoa ja myöskin sopivaa määrää suku/linjasiitosta ja tarkkaa valintaa, jotta kasvattajalle mieluiset ominaisuudet periytyisivät jälkeläisille.

"Linjalla" voidaan kuvata myös tiettyä "sukulinjaa" (bloodline), joilloin koirilla on yhteisiä esivanhempia, vaikka voivat olla eri ihmisten kasvattamia ja aikailla eri näköisiäkin.

Linja voi tarkoittaa myös tietyn tai tiettyjen samaan päämäärään ja koiratyyppiin tähtäviien kasvattajien jalostamaa koirakantaa, jonka yksilöt voivat olla aivan erisukuisiakin.

Suurin osa suomalaisista siperianhuskyn "linjoista" ovat toisiinsa sekoittuneita, mutta on myös sellaisia linjoja, joiden tunnusmerkkeinä on kasvattajien samansuuntaiset pyrkimykset ja halu säilyttää jonkun toisen kehittämää jalostuslinjaa puhtaana tai suhteellisen puhtaana.

Seuraavalla aukeamalla olevalla vanhojen USA:laisten ja kanadalaisten kenneleiden 'sukulinjakaaviolla' on pyritty esittämään miten koiramateriaali on aikoinaan liikunut kenneleiden välillä ja miten eri kennelit ovat olleet yhteistyössä toistensa kanssa.

Esitys ei missään tapauksessa ole täydellinen, eikä sen tässä yhteydessä ole tarpeen ollakaan täsmällisempi. Kaavioon on merkitty etupäässä niiden kennelien historiallisia kytkentöjä, joilla on ollut vaikutusta suomalaisen siperianhuskykannan kehitykseen. Kaavion aikajanaan on merkitty rotumäärittelmän tarkistusvuodet ja USA:n rekisteröintien noin arvot vuosikymmenen tarkkuudella.

Lähteet:

- *Siperianhusky -rekikoira, kolmas laajennettu painos, 2003*
- *Tuhansien tassujen jälkiä, SHS 30-vuotisjulkaisu, 1998*
- *ISHC presents The Siberian Husky, Second Edition, 1977*
- *ISHC presents The Siberian Husky, Third Edition, 1994*
- *The Complete Siberian Husky, Demidoff Lorna & Jennings Michael, 1978*
- *The New Complete Siberian Husky, Michael Jennings, 1992*
- *The Seppala Siberian, Willett Douglas W., 1986*
- *Siberian husky, gåvan från Tjukotka, Maria Karlsson & Nils Hjelm, 2003*

Seuraavissa osissa tutkitaan lisää siperianhuskykannan kehitystä Suomessa.

1920	1930	1940	1950	1960	1965	1970	1980	1990	2000
Rotumääritelmän tarkistusvuodet	Rotumääritelmä 1930	1938	1941			1971		1991	
	USAn rekisteröinnit: noin 20		noin 50	noin 100	noin 500	noin 8000	noin 20000	noin 26000	noin 17000

Laatikoissa kennelnimi tai -nimet (joillakin oli useampia) VERSAALEIN ja kasvattajat pikkukirjaimin, sekä kasvatuksen / kennelin noin aloitus vuosi. Yleisesti tunnetut jalostus-kasvatuslinjat on merkitty lihavoinnilla.

